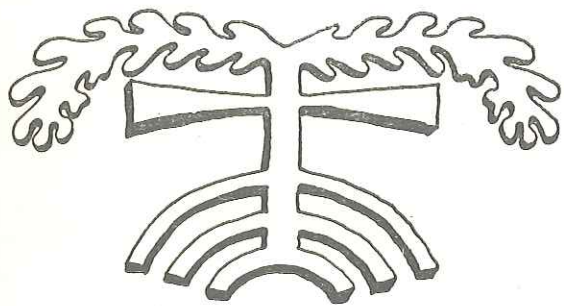

YDÄZKEN

VDÄZKEN

BIOTZA JAUNAGAN

Itxirristuan, eztabaidan,
biotzeko atea;
aizeak ez daitso emon nai
bear dauan bakea.

Zabaldu ta itxi aizeak
nire ate geiso au:
zartadaka erdi-etenda,
ia Erio'k jo dau.

Burruka luzea darabilt,
gogor arerioa,
kemena guztiz kikilduta,
zauriz josita noa.

Bakar-bakarrik aurkitzen naz,
orain ez dot lagunik:
iges egin dauste guztiak
etsaiak izan ezik.

"Ta, zer egin?", dirauts buruak.
Biotza eztabaidan.
Itxi dagiodan atea,
sar nadin nire baitan.

Ixi, aize!, urrun zakidaz,
amaitu dozu lana;
nire bakartade onetan
ba-dot bear dodana.

Irutan Bakar zaran Ori,
Zeu zaitut Maitasuna,
Biztuera, Arqi, Bizia,
benetako Ondasuna.

Zeugan dot, Jainko, uste ona,
Zeu zaitut laguntzaille:
nire aterpe Zeu izanik,
neu naz beti garaille!

MI CORAZON EN EL SEÑOR

Entreabierta, dudando,
la puerta de mi corazón;
el viento no le quiere dar
la paz que necesita.

El viento cierra y abre a su placer
esta pobre puerta;
se halla medio deshecha a bandazos,
casi se la ha arrancado la Muerte.

Ando en larga pelea,
arrecia fuerte el enemigo,
mi fuerza vital está anonadada,
voy cosido de heridas.

Me encuentro completamente solo,
ahora no tengo compañero alguno;
todos se han alejado de mí,
a no ser los enemigos.

"Y, ¿qué hacer?", me dice la mente.
Mi corazón duda.
Cíerrole yo la puerta,
concéntreme en mi interior.

¡Enmudece, viento! ; vete lejos de mí,
has cumplido tu trabajo;
en esta mi soledad
ya poseo lo que necesito.

El que eres Trino y Uno,
Tú eres mi Amor,
Resurrección, Luz, Vida,
el verdadero Tesoro.

En ti espero, Dios mío;
Tú eres mi protector:
teniéndote a ti por cobijo,
¡yo soy siempre el triunfador!

(Publicado en la obra "Dios en la
poesía actual", de la Editorial BAC,
Madrid, 1972).

BIDE BIAK

Burua makurtuta nago
nire jomaldi luzean;
barrua makalduta daukat
egun oroko lanean.

Orduak ez dira gelditzen;
arin joan yataz urteak;
ez dakit zelan izan diran
bizitzako ustebageak.

Egun argi ta lainotsuak,
biak banandu-eziñak;
bata bestearentzat dira
betiko lagun egiñak.

Bide estuak eta zabalak
egitada guztientzat;
baiña, zabalak izamarren,
geienak estu niretzat.

Emon daiodazan eskerrak
Goiko gure Jaun onari;
eta jarraitu dagiodan
Salbamen-bide estuari.

LOS DOS CAMINOS

Estoy con la cabeza inclinada
en mi largo caminar;
tengo mi interior debilitado
por el trabajo diario.

Las horas no se paran;
los años se me han ido rápidamente;
no sé cómo han sucedido
las sorpresas de mi vida.

Hay días claros y días sombríos,
ambos inseparables;
son el uno para el otro
compañeros perennes.

Hay caminos angostos y caminos anchos
para todas las acciones;
sin embargo, casi todos ellos
han sido estrechos para mí.

Dé por ello gracias
a nuestro buen Señor de lo Alto;
y siga también en adelante
el camino estrecho de la Salvación.

BENETAKO ZORIONA

Izar igeskor bat lez,
arin nire gogapena;
jakin bai nora doan
nire lagunik onena?

Bere egoetan doa
joanaren oroipena;
gaitz yako jaristea
gerokoaren baimena.

Guztiok diardugu
zorionaren atzean;
Andera ori, alan be,
egunez-egun aidean.

Aldizka ba-dakarstaz
bere gorantzi bigunak;
biaramon-ostean
nirekin agur illunak.

Betiko zorionik
ez dago mundu onetan;
itxaron dagiodan
bizitza illezkorrean.

LA VERDADERA FELICIDAD

Como una estrella fugaz
corre veloz mi pensamiento;
¿sabr  a dónde dirigirse
el mejor de mis amigos?

En sus alas transporta
el recuerdo de lo pasado;
pero le es difícil conseguir
la aquiescencia del porvenir.

Todos andamos
buscando la felicidad;
sin embargo, esa Señora
anda de día en día en el aire.

Ya me trae, s , por turnos,
sus tiernos saludos;
pero al día siguiente
me quedo con sus tristes despedidas.

No puede hallarse en este mundo
felicidad eterna;
esp rela
en la vida inmortal.

BETIKO OROIPENETAN

Gertu nirekin sareak,
otzara eta amuzkia.
Neugaz daroat asmo bat:
neure arraintza andia!

Agur bide-gurutzetan
goizaldeko goi-izpiak;
adi-adi dagokidaz
bideetako txoriak.

Errekako arraintxoak
or-emenka jolasetan;
ez dabe nitzaz ezer nai:
euren bizia uretan.

Gure bizitza guztia
egintzen gomutapena.
Zelan jakin gerokoa,
gure egunen azkena?

Aske garean ezkeru
bizia dogun artean,
jarrai dagidan orain lez
betiko oroipenetan!

EN MIS RÉCUERDOS PERENNES

Tengo preparadas las redes,
la canasta y el cebo.
Llevo mi plan:
¡mi gran pesca!

En las encrucijadas me saludan
los rayos solares del amanecer;
los pájaros de los caminos
me miran fijamente.

Los pececillos del río
juegan a "ahí y aquí";
no quieren saber nada de mí:
su vida está en el agua.

Toda nuestra vida
es un recuerdo de nuestras acciones.
Pues, ¿cómo saber el futuro,
el fin de nuestros días?

Puesto que todos queremos ser libres
mientras vivimos,
¡siga como ahora
con mis recuerdos perennes!

ORREAGA

(778)

Goizeko eguzkia
— amapola dan gorria! —,
goizeko eguzkia
begien argi bizia.

Gure mendi-gaiñetan
— areiztiaren mardulal —
gorputzari borborka
dario eusko-odola.

Goizeko eguzkia
arratseko odol gorria;
mendien gaillurretan
gudari-biotz gorria.

Gau-txori moko makur,
illunen bakarzalea:
eroan egiozu
bitxitzat amapolea.

Goizeko eguzkia
guztion argi bizia;
euskaldunen odola
askatasun-soin jantzia!

RONCESVALLES

(a. 778)

El sol de la mañana
— ¡ qué roja la amapola! —,
el sol de la mañana
viva luz de los ojos.

En las cumbres de nuestras montañas
— ¡ qué robustos los robles! —
un cuerpo mana a borbotones
sangre vasca.

El sol de la mañana
sangre roja del atardecer;
en las cumbres de los montes
un corazón incandescente de soldado vasco.

Ave nocturna de pico corvo,
solitaria de las noches:
llévale de adorno
una amapola.

El sol de la mañana
viva luz de todos;
la sangre de los vascos
es el vestido del tronco de la libertad.

GIZON ARROA

Gutziz andi dalakoan
tente doa gizona;
bera da bakarrik, antza,
buru izan nai dauana.

Ondo dirautse guztiai,
dana agintzaria...
Zelan jadetsei, bestela,
nagusi-guraria?

Gazte askoren biotza
aren atzean doa;
igesi doa, ostera,
on dan sen onekoan.

Oiñaztuaren argia
ikusi dot zeruan:
pentzakeraren antzera
amildu da lurrean.

Gizon arroa, bakarrik,
jausita geratu da:
lurrean datza azkenez
arnasea etenda.

Jauna da gure artean
ori egin dauana.
Aintza Berari goietan,
gora apala dana!

EL HOMBRE SOBERBIO

Va tieso el hombre
como si fuera algo grande;
sólo es él, al parecer,
el que quiere ser jefe.

Dice bien a todos,
es todo promesa...
¿cómo podría conseguir, de lo contrario,
su deseo de ser el superior?

El corazón de muchos jóvenes
va detrás de él;
pero el de recto juicio
huye de aquél.

He visto en el cielo
la luz del relámpago:
se ha hundido en el suelo
a la manera de un pensamiento.

El hombre soberbio
ha quedado solo, caído:
al final queda tendido en el suelo,
con el aliento cortado.

Es el Señor
el que ha hecho eso entre nosotros.
¡Gloria a El en las alturas,
arriba el humillado!

EURI-TANTAK

Uda au negu lez yat
urte-biotzean;
udazkena datorkit
ia ez-ustean.

Urteen udazkena,
aldi-igarotea:
zabaldu egin bear
barruko atea!

Euri-tantak leioan
gabeko soñutzat;
eurak datoz ondoen
barruko laguntzat.

Ba-datoz ta ba-doaz:
bizitza-irudia;
bardintsu izaten da
karpai-durundia.

Ikarea sartu yat
biotz-barrenean;
taupadaka narabil
iruntsi naiean.

Baiña, nire utsean,
ez nago bakarrik;
Jauna neugaz izanik,
zeri nik bildurrik?

Atsedean, ene biotz;
jarrailu bakean.
Jauna bego nirekin
arnasa betean!

GOTAS DE LLUVIA

Este verano es invierno para mí
en la mitad del año;
me viene el otoño
casi impensadamente.

Es el otoño de los años,
el paso del tiempo:
¡ tener que abrirle la puerta
de mi interior!

Siento gotas de lluvia en mi ventana
como música nocturna;
yo las recibo
como a compañeras de mi interior.

Vienen y van:
son la imagen de la vida;
suenan casi igual que
la resonancia de la campana.

Un estremecimiento ha invadido
el fondo de mi corazón;
me anda dando latidos
queriendo tragarme.

Pero, en mi nada,
no me hallo solo;
estando el Señor conmigo,
¿ a qué temeré?

Descansa, corazón mío;
sigue en paz.
Esté el Señor conmigo
animándome plenamente.

ZORION · GOGOIA

Nok ez maite gaur
basarriko
zorion-bakea?
Nok ez atsegin
areiztian
udako aizea?

Elai arñok:
ez otzitu
aurren lo beroa;
gorde legunki
atadiko
abitxo gozoa.

Doala bizkor
bideetako
motor-soiñu motza!
Entzun dagidan
bedartzetan
beien txilin-otsa.

Ez negar erain,
neskatillok,
aizoko mutillai;
zabal biotzak
inguruko
maitasun zintzoai.

Esan guztiai
deardarka
barruko asmoa:
"Bego gurekin
etenbaga
zorion-gogoai!"

DESEOS DE FELICIDAD

¿Quién no ha de amar actualmente
la agradable paz
de la aldea?
¿A quién no ha de agradar
en el robledal
el viento estival?

Veloces golondrinas:
no enfriéis el tierno sueño
de los niños;
guardad suavemente
el dulce nidito
del portal.

¡Vaya veloz
el arisco sonido de los motores
de las carreteras!
Oiga en los hierbales
el tañido de las campanillas
de las vacas.

No hagáis llorar,
muchachas,
a los jóvenes de la vecindad;
abrid vuestros corazones
a los fieles amores
de vuestro alrededor.

Proclamad a todos
el proyecto
de vuestro interior:
"¡Sea con nosotros
perenne
el deseo de felicidad!"

ZERU - LURREN ARTEAN

Gaurko lana osotzen
diardut egunez,
nasai geratu naiten
eguneko gauez.

Giza-arazoak itziz,
sar nadin barruan,
Goiko itzak diraustama
artez entzun daidan.

Leengoari begira
betirauna dakust;
aldi bion uneak
dar-dar eragin daust.

Oraingo egin onak
geroko irabazi;
izan dakidazala
beste bizitz-argi.

Zeru-lurren artean
zubia izanik,
beioaz nire oiñak
bide orretatik.

Lagun zakidaz, Jauna,
aurreko bizitzan,
besarkatu zaidazan
betiko bestean.

ENTRE EL CIELO Y LA TIERRA

Estoy terminando
mi trabajo de hoy,
para descansar tranquilo
en la noche de este día.

Dejando a un lado los quehaceres humanos
penetre en mi interior,
para que oiga rectamente
lo que me dice la palabra de lo Alto.

Mirando a lo pasado
veo la eternidad;
el espacio de esos dos tiempos
me ha hecho temblar.

Las acciones buenas de ahora
son méritos para después:
que ellas me sean
luz de la otra vida.

Teniendo un puente
entre el cielo y la tierra,
vayan mis pies
por ese camino.

Acompáñame, Señor,
en lo que me resta de vida,
para que te abrace
en la otra eterna.

IZADIAREN ERDIAN

Ziri-ziri aizea
paqadian,
zuri-zuri lainoa
ibarrean,

iruntzaren izpiak
orrietan.
ardien arran-otsa
zelaietan,

Anboto'ko gaillurra
urrunean,
txakurraren ausiak
atarrean,

latseko ur-negarra
urr-urrean,
eguzkiaren munak
tantaietan,

kukuaren leen-deiak
areitzean...
Izadia kantatzen
isillean.

Bizia somatzen dot
inguruan,
bakearen arnasa
gorputzean.

Zure Espiritua,
bitartean,
sar dakidala, Jauna,
biotzean!

EN MEDIO DE LA NATURALEZA

Imperceptiblemente el viento
en el hayal,
blanquísima niebla
en la vega,

rayos de rocío
en las hojas,
sonido de cencerro de ovejas
en las praderas,

la cumbre de Anboto
a lo lejos,
ladridos del perro
en el portal,

llanto de agua del arroyo
muy cerca de mí,
besos del sol
en los árboles bravíos,

las primeras llamadas del cuclillo
en el roble...
La Naturaleza canta
reservada.

Percibo vida
en mi alrededor,
el sopro de la paz
en mi cuerpo.

Mientras tanto,
¡que tu Espíritu,
Señor,
penetre en mi corazón!

IL, BAIÑA BIZI

Aizeak odei baltzizkak
daroaz goietan;
jausi ta jausi euria
areitz-orrietan.

Gaur be geldiro illundu da
gure baratzean;
egunak negar egin dau
agur egitean.

Illunetan geratzean
nire inguruan,
abotsak auxe ziraustan
nire barrenean:

"Ilteko jaioten gora,
gau-egun antzera;
baiña biziteko ilten
bizitza betera".

MORIR, PERO VIVIR

El viento transporta
nubes negruzcas por los altos;
cae sin cesar la lluvia
en las hojas del roble.

También hoy ha oscurecido
lentamente en nuestro huerto;
el día ha llorado
al despedirse.

Al quedarme a oscuras
en mi alrededor,
una voz me decía
en mi interior:

"Nacemos para morir,
a semejanza de la noche y del día;
pero morimos para vivir
a plena vida".

XVI-XVII GARREN MENDEKO
BIZKAIERAZKO MAITASUN-OLERKI BAT

(Elorrio'ko elizako liburu baten aurkitua)

Ene veguiacaz vioçeen artean
Errencore andiak erneçitean.

Onerestea daucat viozean sarturik,
Linda eder galampat causea yçanic.
5 Veguiratu neguion ta egumbatean
Errencore (andiac erneçitean).

Vioza veguien dago querella,
Çana librea ahec gayti catigaçidilla,
Ta atera ebelaco vere eserean
10 Errencore (andiac erneçitean).

Veguiak deuse egozten vioçari culpea,
Açanic jaiçoçala onnerestea,
Ta açaytirren aditu çerren çirean
Errencore (andiac erneçitean).

Gaurko erataraz:

Ene begiakaz biotzeen artean
errenkore andiak erne zitean.

Onerestea daukat biotzean sarturik,
linda eder galant bat kausea izanik.
5 Begiratu negion ta egun batean
errenkore (andiac erne zitean).

Biotza begien dago kereilla,
zana librea ahec gaiti katiga zidilla,
ta atera ebelako bere eserean
10 errenkore (andiac erne zitean).

Begiak deutse egozten biotzari kulpea,
açanic jaiço zala onnerestea,
ta açaytirren aditu zerren zirean
errenkore (andiac erne zitean).

UNA POESIA DE AMOR BIZKAINA
DEL SIGLO XVI-XVII

(ballada en un libro de la iglesia de Elorrio) (1)

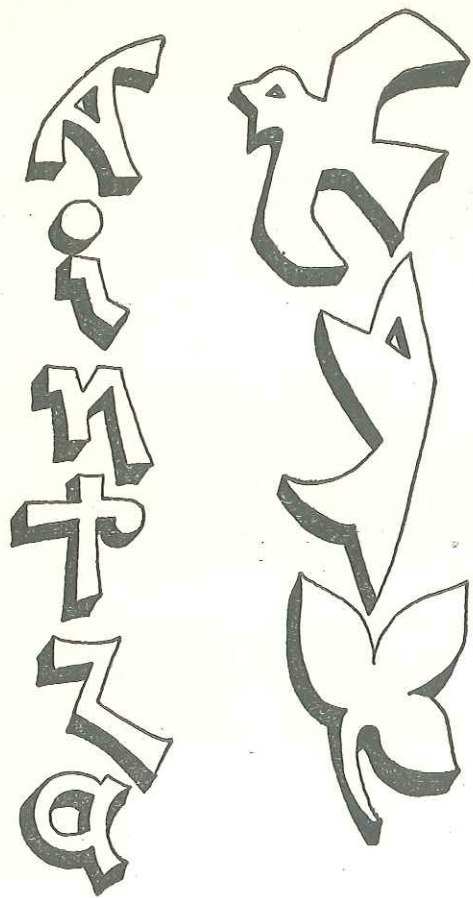
Entre mis ojos y mi corazón
suscitáronse grandes rencores.

En el corazón tengo el amor metido
siendo la causa una linda, bella y esbelta.
5 Le miré y en cierto día
suscitáronse (grandes rencores).

Quéjase de los ojos el corazón,
que el que era libre por ellos está preso,
y porque de su casa le sacaron
10 suscitáronse (grandes rencores).

Los ojos echan la culpa al corazón,
diciendo que de él nació el amor,
y que por eso prestaron atención por qué eran
y suscitáronse (grandes rencores).

(1) Véase "Textos Arcáicos Vascos", de Luis Mitzelena.
Traducción castellana del P. Santiago de Onaindía en
"Las cien mejores poesías de amor de la Lengua Vasca", págs.
14-15, con algún retoque.

ERITZIAK
(ZERBAIT LABURTUTA)

ORBELAK'I buruz

"(...) ezin uka au ere: gure Kerexeta'ren poesiari, euskal-usaia dariola lau aldeetatik. Gure garo-usai, gure mendi-usai; eta odoldio eze bigun ankapean... Argiz, berriz, argi xamur, goizabarreko, intzez busti, larrosa-kolore, ameslari...".

LEKUONA, APAIZ EUSKALTZAIÑA
("Itzaurre-orde"-an)

* * *

"(...) zerbait igertzen diot beñipein Kerexeta-ren doiñuari: berria dela eta batez ere bere-berea duela. Iru sailletan berezi ditu olerkiak, beti labur eta txairoak: Izadikoak, Maitezkoak, Biozkadak. Gaiak, ikusten duzunez, nonnaikoak, euskal-olerkarien kuttunetakoak dira. Baiña ezitirudi emen, inolaz ere, betiko leloa entzuten ari gerarik; betiko leloa bada ere, Kerexeta-ren eskuz antzaldatua ageri baitzaigu. Sorgindua ere esan diteke, edertasun-sorginkeriz, sorgiñak eta sorgiñen erregiña ezpaitabiltza olerki auetatik urruti:

*Anboto'ko Anderea
batzarre-buru nagusi.*

Olerki oin-arin auetan iñoren itzalik ikus baditeke, "Lauaxeta"-rena dela esango nuke, *Arrats-beran-go* Lauaxeta'rena, euskalkia delako edo. Erri-gaiak, erri-apaindurak beti oiñarri ta, alaz ere, ezlitugu maiz aski arpegi ezagunak ezagutzen. Ain daude sotildurik, itxuraldatuak, eder-laiñoz inguratutik. Eta bertso biribilletan emanik, onako aukerak bezala:

*Alako baten, txistu min batek
iratzartu dau goizeko isilla:
azkon zorrotz bat arin-arina
urten da, egaz, norbaiten billa.*

Gogoz eta nekerik gabe irakurriko ditu edonork liburu onetako olerkiak (...)."

LUIS MITXELENA
("Egan", 1959, 1-4, 99-orri)

"(...) Artu dot zure liburuskatxairoa eta bai gogoz irakurri ere. Opilla bezin gozo ta gustogarri aurkitu dot (...). Danak dira errazak, ariñak eta gustora irakurteko modukoak. (...) Bat edo beste aipatzekotan, *Iguriako errotan, Zorion-billa ta Gabeko bederatzietan* autatuko nituzke. Baiña esan deusudan lez, danak be gozo-gozoak ta atsegiñak yataz.

FR. LUIS VILLASANTE
(Arantzazu, 1959'ko Martiak 16)

* * *

"(...) Olerki guztiak ditut polit eta gogoko; azkenengo biak bereziki. (...)".

ALTUBE'TAR SEBER
(Gernika, 1959, Maiatzak 2)

* * *

"(...) Olerkariaren elburua ez ote da, irakurle edo entzuleari atsegin ematea? Orrela baldin bada, zearo beteta dago auen bidez gugaz. Euskera, gañera, ez da zalla emen erabiltzen dana, ta orregatik jarraiki irakurtzen dira bertso bikain guzti aukerak".

"Euzko-DEYA"
(Paris, 1 Mayo 1959, 5-orri)

* * *

"(...) Olerkari-uts dogu gure Kerexeta. Olerkaria. Ez neurtizgille, oraingo "olerkaritza"ko asko bezela.

Ezebezetik lez, berez-berez, ateraten ditu olerkiak. Auxe baita benetako olerkari izatea. Arinak, txanbelinak, labur eta polito idatziak. Egaztada arrotzez dardarazten dute biotza, irakurri-ala, kaden ezaungeen laztana gogoan ezarririk.

Irakurri baiño ez bait-dago "Ego-aize". Gure basoetako olerkiaren kaden gozatsu guztia bildu bait-du, samurkiro ta labur, olerkitxu dotore ontan. Baso-artean jaio, azi ta bizi izan gareanok ondo bait-dakigu Euskalerrri'ko udagoena dan olerkoia. "Ego-aize"n, alperreko itzik gabe azaltzen bait-digu Kerexeta'k, olerki utsez, basoen udagoeneko olerki ezea. Onexek egiten dau ba, au, Elorriotar au, olerkari jator: clerki utsa idazteak.

"Ego-aize" bakarrik aipatu dut, baina bardin dinot beste orogaitik ere. Bakartxu bat ez bait-dago gauzeztantzat bazterregarri danik.

Beste olerkariaren baten antzik ote dunentz? Bai. "Lauaxeta" naigabetuak algaindu zidorretaz ibili dala dirudi, Elorrio aldeko baso ezeetan zidarrezko eskuareaz urrezko *orbela*k bazten. (...).

AURRE-APRAIZ
("Irrintzi", Caracas, 1961, 6-orri.)

* * *

"Gure olerkariaren maixu dan, "Orixe" jakintsuari sarritan entzun eta irakurri izan diogunez, iru doai bear ditu Olerkariak, olerkari ona izateko: *adimena, irudimena* eta *biotza*.

Baldintza bearrezko eta naigarri aben jabe bai-dala, ardurarik gabe esan dezakegu ORBELAK izeneko olerki-liburuxoaren egille dan Kerexeta'tar Jaime. Amaipen au atera degu, liburutxoak dakarzkina olerki guziak arduratsu irakurri ta ausnartu ondorean.

"Liburu atsegiña, esku-artean daukaguna. Egilleari berez dario olerkia, eguzkiari argia iduri, biotzez ta oldozpenez *gaiñezka*", dio olerki-gaietan aditzaile ona dan Onaindia Abak, liburu-azal ostean irakurri dogun bere irizpidedun lerroetan. Eta onen urrengo, onela dio Mitxelena kritikalarri arduratsuak: "Nor ezipanatz ere, auxe esan dezaket irakurri ditudan Kerexeta'ren olerkiez: Sail onetan maizegi gertatzen ezтана, berak ikusari ta ikusari dagokio eta, barrengo deiari erantzunaz, bere aoz mintzatzen zaigu, mintzo erne, ugari eta atsegiñez".

Ondoren, "Aurraitz"-ek: "Zeure olerkiak dira "Euzko-Gogoa" aldizkarian atsegiñez irakurri oi ditudanak, eta au dala-ta, zure besteak ere ezagutu nai nituke" (...).

Eta Aita Onaindia'k: "Poesi jatorra, gaurkoa, barrukoia, bere-berea, lirika-saillekoa; bizitasunez, irudiz eta biotz-zirra leunez gatzatua; arin, zuri ta argi diñosku esan nai dauksuna" (...).

ZELETA
("Oleriti", 1961, 7-9, 220-orri.)

BITARGI'ri buruz

"Euskal-lirikan, Lizardi'ren urrengo, Kerexeta'ren BITARGI dut atsegiñen". (Nikolas Ormaetxea, "Orixe"-ren itzak Zaitegi'tar Jokin abade jaunari).

* * *

"(...) Itxura apain baiño apainagoan dator, mamiari dagokionez. Lauaxeta zenaren *Arrats-beran-en* eite garbia duela esango nuke.

(...) Era ikasian eta jakintsuro, erri-poesiaren bideetara jo du itxuraz Kerexeta-k eta zentzuen bitartez atzematzen duena da nolazpait ere biotzeko izkuntzen argibide eta ezaugarri. Elkarren ondoan datoz irudi biziak, esaldi laburretan, ur-egiko lizar naiz makal lerdenen andanak bezala. Zeruan eta olerkariaren gogoan ezta gelditzen giroen eta orduen dantza ariña: goizeko eguzki argia, laiño euritsua, illunabar xamurra, izar-zoen keiñua.

Norbaitek esango du agian aire bat darabillela beti Kerexeta'k, naiz doiñua zertxobait aldatu. Egia izanik ere, nork egin dizaioke olerkariari gogoan eztena kantatzerik? Beste-lako soiñurik nai duenak, jo dezala berak danboliña".

LUIS MITXELENA
("Egan", 1960, 1-2, 110-orri.)

* * *

"Onatz nundik Kerexeta'k olerki-liburutxo berria bialtzen digun. Udaberriaren irriparez gaiñezka datorkigu oraindik orain irarkolatik atera berria dan idaziño apain au: BITARGI, ORBELAK'en anaitxo txikia. Baiña nolako anaitxo! Soiñekoz apainagoa; gogoz, barriz, neurri batekoa edo garaiagoa. Gogara jaso ditu Aurre-Apraiz olerkari aundiak, ORBELAK'en doai ukatu eziñak, olerkari bati dagokion esku-ikutu ederrez. Zeiñek obeki ulertu olerkari batek baiño beste baten gogo-giroa? (...). Liburu ontan ere, "Elizburuko Txindorra" kantari pin agertzen zaigu, piña ta bikaiña: maitasuna darabilki kantugai liburu guztian. Eta nola abestu digun maitasun ori! Nekez arkituko dituzute gai ortaz egindako olerki ederragoak atzerrietako olerkariaren artean ere. Izan ere, maitasunak eragiten ditu olerkirik onenak, batez ere maitaria gaztea danean. Izan ere, Elizburuko Txindorrek gaztaroan egin ditu olerki ederrok: "Maitasunari gaztaroan abestu ezik, noizko itzi?". Olerki sakonak, laburrak izan arren. Gaurko lirikak ezin du egari (ondo eroan) olerki luzerik. Izkera ezin errexago eta olerkoitsu batean ematen dizkigu Kerexeta'k bere biotz taupa-

dak maitasunez gaiñezka. Izadiarekin bat eginda bizi zaigun olerkari au, ezin da bere olerkietan munduak damaizkigun edertasunetik aldendu: andixek artzen du bere arnasa oler-ats argienez bere irudi ta esakerak jazteko. Irakurri egizuz, irakurle, "Ogeitalau urtez", "Josita dagoz izarrak?", eta gaiñerako guztiak, eta or ikusiko duzu zeorrek diñodana egia dala. Baiña bein, orraitino, bere "nai zatitu-eziña" banatu egiten da, beste maitasun bat abesteko, guk ain gogoan daramagun maitasuna:

*Milla pizkunde-urte opa eiozuz
zure Aberri maiteari;
eta beste arenbeste laztan zure
biotzeko Maite derrari!*

IBINAGABEITIA TAR ANDIMA
("Irrintzi", Caracas, 1961, 6-orri.)

* * *

"Leen, ORBELAK'az egin euskunez, orain BITARGI'az asetu dauskaz gogoak gure Parnasoan aurrelari iabilkun Kerexeta olerkari bikainak.

Benetan biotz-eragingarriak abade iator onen olerkiak. Liburu apain ontan Maitasuna dau Muse. Bearbada gogo-esturen batek, apaizek egiteko olerkiak ez dirala oneik, esango dau. Apaizak be biotz-jaube dira beste edonor lez, eta gotargiaren biozkadak ederti-bidez azaltzeak ezer txarrik dankanik inok ezin esan daike. Olerkari bikain onek alperreko herba barik, labur ta iator, olerki utsez, ingirutzen dauz Izadiak eragiñik bere gogo-zelaietan sortu amets eta urduritasun gardenak.

Lauaxeta naigabetuari zoritxar gorrienak esku samurretatik ankerkiro bere lirea urratu eutsan ezker, gure artean ez dogu izan au, elorriotar au, bezin olerkari iatorrik. Onen olerki bakoitza irakurri-ala egaz egiten dau gogoak ludiz bestaldeko zelai ezaungoetara ta kaden arrotz batek laztantzen dau leunkiro biotza. Irakurri baiño ez dago ahapaldi au:

*Goizalde; lainoz illun;
zurrunbilloz edur-matazak;
lotan ibar osoa;
kurrinkalari itsas-antzarrak...*

Kerexeta lako olerkari olerkarien bearra ba-dauko gure euskera maiteak. Aldi ontan bertsogille ugari doguz bazterretan, baiña olerkaririk gutxi; eta aunegandik asko ikasi daikee olermenak barruan zirri dagitsen gazteak.

Olerkia ez da neurtitza, apainago agertzearren ezarten iakon iantzia baiño. Olerkia neurri ez-oskide barik bere izan daiteke; ta neurri ta oskide apainakaz olerkirik ez izatea be bai. Kerexeta olerkari utsa dogu, ba. Olerki utsaren olerkaria. Eta alde oneixek iarten dau orain ditugun olerkari guztien au-

rrean. Nok idazten dau aldi ontan, gurean, au lako neurtitzik? Ots:

*Udazken-goiza, bakez;
goian, azken-izarra
ba-doa, bizi-naiez;
intzez diz-diz lizarra.*

ORBELAK lez, olerki goitarrez orniduta dago, ba, BITARGI; eta ederra, bikain ta euskera apain maite ba'dozuz, irakurle, ez gera olerki-liburu au erosi barik geratuko.

Eta zorion ugariak, Kerexeta, adiskide maite orri, gure gogoen eder-egarri asekaitza onen ontzi apaincan eta ain urgozo baizen gardenaz ase dauskuzulako".

AURRAITZ
("Oleri", Larrea-Zornotza, 1960, 7-9)

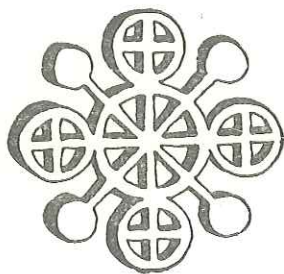
* * *

AZTERTZAILLEENTZAK GOGOKOENAK ORBELAK

Ego-aizea (12).
Zorion-billa (42).
Igurria'ko errotan (48).
Gaztearen negarra (52).
Eiztari naibagetuari (58).
Gabeko bederatzietan (68).
Gabonzaar-gabea (78).
Arantzazu, Arantzazu...! (80).

BITARGI

Kanpai-otsa (84).
Goizalde (86).
Abesti-miñez (88).
Euria eten бага (94).
Ogeitalau urtez (100).
Aibat urte (110).
Miñutu bat (122).
Jo danbadak, odeiok (130).
Udazken-goiza (138).
Zeure omenez (144).
Arrats-beerako (148).
Uso bake-geznariok (150).
Zeugana (164).
Il naitenean (174).
Azken-agurra (176).

AURKIBIDEA (INDICE)

ORBELAK

Izadiakoak (De la Naturaleza)	7
Nok jakin? (¿Quién sabe?)	8
Eguna ta gaua (El día y la noche)	10
Ego-aizea (El viento sur)	12
Ipar-aizea (El viento norte)	14
Udagoi-gau batez (En una noche de otoño)	16
Negurako deia (Invitación para el invierno)	18
Edurtzan (En la nevada)	20
Udabarrian (En la primavera)	22
MAITEZKOAK (Amatorias)	25
Zure agurra (Tu saludo)	26
Zure ondoan (Junto a ti)	28
Urki-artean (Entre abedules)	30
Agur-izarrak (Las estrellas del adiós)	32
Ezpaia (La duda)	34
Maitatzaille-artean (Entre enamorados)	36
Begi batzui (A unos ojos)	38
Ez neban jakin (No lo supe)	40
Maitasun-eske (En busca de amor)	42
BIOZKADAK (Corazonadas)	45
Bizitz-aroak (Las edades de la vida)	46
Igurria'ko errotan (En el molino de Iguria)	48
Zoriona ta Ituna (La Felicidad y la Tristeza)	50
Gaztearen negarra (El llanto del joven)	52
Aspaldikoa (La canción de antaño)	56
Eiztari naibagetuari (A un cazador apenado)	58
Zelaietakoa (Canción de las praderas)	60
Jolasetan (Jugando)	62
Gurariak (Deseos)	64
A zan a...! (¡Aquello sí que era...!)	66
Gabeko bederatzietan (A las nueve de la noche)	68
Memaria'n (En Mema(r)ia)	72
Katuari (Al gato)	74
Puilla'ko iturria (La fuente de Puilla)	76
Gabonzaar-gabea (En la noche de Nochevieja)	78
Arantzazu, Arantzazu...! (¡Arantzazu, Arantzazu...!)	80

BITARGI

Kanpai-otsa (Sonar de campanas)	84
Goizalde (Amanecer)	86
Abesti-miñez (Con ansias de cantar)	88
Zeuri, Jainko (A ti, Dios mío)	90
Artega dot biotza (Tengo inquieto el corazón)	92
Euria eten бага (Llueve sin cesar)	94
Begi biok (Esos dos ojos)	96
Udabarri-biotz bat (Un corazón de primavera)	98
Ogeitalau urtez (A los veinticuatro años)	100
Zeuretzat (Para ti)	102
Illuntzean (Al anochecer)	104
Sei zauri (Seis heridas)	106
Biotza zatitzen (Partiendo el corazón)	108
Gaur ikusi dot (Hoy he visto)	110
Ainbat urte (Muchos años)	112
Josita dagoz izarrak? (¿Están cosidas las estrellas?)	114
Oroipenetan (En recuerdos)	116
Bizi (Vivir)	118
Noiz dagoz? (¿Cuándo están?)	120
Miñutu bat (Un minuto)	122
Goazan (Vámonos)	124
Zure eskua (Tu mano)	126
Zer dozu biotzean? (¿Qué tienes en el corazón?)	128
Jo danbadak, odeiok (Tocad estruendos, nubes)	130
Zure oroiz (Recordándote)	132
Aingerua (Un ángel)	134
Gaurko neskatxa (La muchacha de hoy)	136
Udazken-goiza (Mañana de otoño)	138
Beti alai (Siempre alegre)	140
Mirari bat (Un milagro)	142
Zeure omenez (En tu honor)	144
Barriro be (De nuevo)	146
Arrats-beeran (Al caer de la tarde)	148
Uso bake-geznariok (Palomas mensajeras de paz)	150
Gure egunak (Nuestros días)	152
Lorez beterik (Repletos de flor)	154
Gaur, auzoan (Hoy, en la barriada)	156
Beti zaitut (Siempre te tengo)	158
Udabarri-abestia (Canción de primavera)	160
Ilargi-izpi bat (Un rayo de luna)	162
Zeugana (Hacia ti)	164
Isil-isilik (Muy en silencio)	166
Begi zoragarrienak (Los ojos más encantadores)	168
Arrats-apalean (Al atardecer)	170
Aizkora-otsak (Ruido de hachas)	172

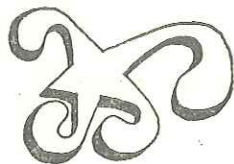
Il naitenean (Cuando yo muera)	174
Azken-agurra (El postrer adiós)	176

UDAZKEN

Biotza Jaunagan (Mi corazón en el Señor)	180
Bide biak (Los dos caminos)	182
Benetako zoriona (La verdadera felicidad)	184
Betiko oroipenetan (En mis recuerdos perennes)	186
Orreaga (Roncesvalles)	188
Gizon artoa (El hombre soberbio)	190
Suri-tantak (Gotas de lluvia)	192
Zorion-gogoa (Deseos de felicidad)	194
Zeru-lurren artean (Entre el cielo y la tierra)	196
Izadiaren erdian (En medio de la Naturaleza)	198
Il, baiña bizi (Morir, pero vivir)	200

XVI-XVII'garren mendeko bizkaierazko maitasun-olerki bat	202
Una poesía amorosa bizkaina del siglo XVI-XVII	203

Eritziak (Críticas)	205
----------------------------	-----

KEREXETA'REN IDAZLANAK

1. **ORBELAK** (1959) (Agortuta).
2. **BITARGI** (1960) (Agortuta).
3. **JESUKRISTO GURE JAUNAREN BARRI ONA** (lau Ebanjelioak alkartuta: 1960-1961) (Agortuta).
4. **APOSTOLUEN EGIÑAK** (1961) (Agortuta).
5. **EGUNEROKO MEZA** (Missale Romanum: 1963) (Agortuta).
6. **GOGARTEAK** (Aita Basabe-Kerexeta: 1963).
7. **DIDAJE** eta **APOSTOLUEN SINISKITZA** (1965) (Agortuta).
8. **APOSTOLUEN EGIÑAK ETA IDAZKIAK** (Novum Testamentum: 1955) (Agortuta).
9. **ALKARTASUN BARRIKO ITZAK ETA GAIK** (1965) (Agortuta).
10. **ARGI-BIDE TXIKIA** (Zugasti-Kerexeta: 1965).
11. **JESUKRISTO GURE JAUNAREN BERRI ONA** (lau Ebanjelioak alkartuta, gipuzkeraz: Kerexeta-Zugasti: 1966) (Agortuta).
12. **JESUKRISTO'REN BARRI ONA** (lau Ebanjelioak: 1966) (Agortuta).
13. **ITUN BERRIA** (Novum Testamentum, osorik, gipuzkeraz: Orixe-Kerexeta-Zugasti: 1967; 2'garren argitarapena: 1974).
14. **SALMUTEGIA** (1967) (Agortuta).
15. **SALMUDIA** (gipuzkeraz: Kerexeta-Zugasti: 1968).
16. **UMEEN BIBLIA** (1969; 2'garren argitarapena: 1974) (Agortuta).
17. **UMEEN BIBLIA** (gipuzkeraz: Kerexeta-Zugasti: 1969) (Agortuta).
18. **DICCIONARIO ONOMASTICO Y HERALDICO VASCO** (cinco volúmenes: 1970-1971-1972 y 1974). 1.990 pta. ale bakotxa.
23. **GURE SALBAZIÑO-EGINTZA** (Alkartasun Barria: AsceapPC'na: 1972) 90 pta.
24. **ALKARTASUN BARRIA** (Novum Testamentum, osorik; 2'garren argitarapena: 1972) 275 eta 375 pta.
25. **JESUKRISTO'REN BARRI ONA** (2'garren argitarapena; euskeraz eta erderaz: 1973) 275 eta 375 pta.
26. **EBANJELIO ALKARTUAK** (1973) (Agortuta).
27. **KRISTAU-IKASBIDEA** (4'garrena) (1974) 50 pta.
28. **ELIZ-GURASO APOSTOLIKUAK** (Padres Apostólicos) (1975). (1976'garren urtean Baiona'n Agirre-Saria irabazi ebana) 300 pta.
29. **EUSKAL-BIBLIA** (1976) 800 eta 1.200 pta.
30. **MEZAKO IRAKURGAIK EUSKAL-BIBLIAN** (1976) 50 pta.
31. **ASTEGUNETAKO MEZA-OTOITZAK ETA JAINKO-ERRIAREN OTOITZA** (1977) 300 pta.
32. **DICCIONARIO EUSKERICO** (1977) 100 pta.
33. **IPARRAGIRRE'REN BIZITZA** (1978) 640 pta.
34. **GERNIKA'KO BESTE ARBOLA** (1979) 640 pta.
35. **ORBELAK, BITARGI** (2'garren argitarapena), **UDAZKEN** (1980).

JAIME de KEREXETA

San Roque, 24. Tel. 6820012

Elorrio (Bizkaia)